NN 106/2019 (6.11.2019.), Pravilnik o postupku procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma te načinu provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize

MINISTARSTVO FINANCIJA

2121

Na temelju članka 14. stavka 11. i članka 42. stavka 1. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (»Narodne novine«, br. 108/17 i 39/19) ministar financija donio je

PRAVILNIK

O POSTUPKU PROCJENE RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA TE NAČINU PROVOĐENJA MJERA POJEDNOSTAVLJENE I POJAČANE DUBINSKE ANALIZE STRANKE

DIO PRVI

GLAVA I.
OPĆE ODREDBE

Predmet Pravilnika

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom obveznicima njegove primjene propisuje:

1. postupak procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma

2. čimbenici rizika koje obveznici trebaju razmotriti pri procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s pojedinačnim poslovnim odnosom i povremenom transakcijom i

3. način provođenja mjera pojednostavljene i pojačane dubinske analize stranke.

Obveznici primjene

Članak 2.

(1) Odredbe prvog dijela ovog Pravilnika primjenjuju se na financijske institucije nad kojima nadzor primjene Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma provodi Financijski inspektorat Republike Hrvatske:

1. Hrvatsku banku za obnovu i razvitak

2. ovlaštene mjenjače

3. pravne i fizičke osobe koje se bave djelatnošću:

a) odobravanja kredita i zajmova, uključujući potrošačke kredite i financiranje komercijalnih poslova, uključujući izvozno financiranje na osnovi otkupa s diskontom i bez regresa dugoročnih nedospjelih potraživanja osiguranih financijskim instrumentima (engl. *forfeiting),* uključujući i otkup dospjelih tražbina

b) izdavanja ostalih sredstava plaćanja i upravljanja njima (putnički čekovi i bankovne mjenice), ako ta djelatnost nije platna usluga u smislu zakona kojim se uređuje platni promet

c) izdavanja garancija i jamstava

d) upravljanja ulaganjima za treće osobe i savjetovanja u vezi s tim

e) iznajmljivanja sefova.

(2) Odredbe prvog dijela ovog Pravilnika na odgovarajući način se primjenjuju i na obveznike iz točki 2. i 3. stavka 1. ovog članka kada se nalaze u stečaju ili je za njih pokrenut postupak likvidacije.

(3) Odredbe drugog dijela ovog Pravilnika primjenjuju se na obveznike iz stavka 1. točke 1. i 3. ovog članka kada pružaju usluge propisane u Glavama III, IV. i V. Odredbe drugog dijela ovog Pravilnika dopuna su prvom dijelu ovog Pravilnika i ne mogu se primjenjivati izdvojeno.

Pojmovi

Članak 3.

Pojmovi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. *Zakon* je Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (»Narodne novine«, br. 108/17 i 39/19)

2. *Direktiva (EU) 2015/849* je Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) 648/2015 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 141, 5. 6. 2015.)

3. *Direktiva (EU) 2018/843* je Direktiva (EU) 2018/843 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU (Tekst značajan za EGP) (SL L 156, 19. 6. 2018.)

4. *Ured* je Ured za sprječavanje pranja novca

5. *politički izložena osoba* je osoba definirana odredbama članka 46. Zakona

6. *članovi obitelji politički izložene osobe* su osobe definirane odredbom članka 46. stavka 4. Zakona

7. *bliski suradnik politički izložene osobe* je osoba definirana odredbom članka 46. stavka 5. Zakona

8. *država članica* je država definirana odredbom članka 4. točke 3. Zakona

9. *treća država* je država definirana odredbom članka 4. točke 44. Zakona

10. *stranka* je osoba definirana odredbom članka 4. točke 41. Zakona

11. *EGP* je Europski gospodarski prostor

12. *OECD* je Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj

13. *G20* je skupina od dvadeset ministara financija i guvernera središnjih banaka

14. *FATF* je međudržavno tijelo opisano u članku 4. točki 34. Zakona

15. *FSAP* je Program procjene financijskog sektora

16. *poslovni odnos* je poslovni, profesionalni ili komercijalni odnos koji je povezan s profesionalnim aktivnostima obveznika i od kojeg se u vrijeme njegova uspostavljanja očekuje da sadrži element trajnosti

17. *voditelj poslovnog odnosa* je zaposlenik obveznika koji upravlja poslovnim odnosom sa strankom kojoj se pružaju usluge upravljanja imovinom

18. *čimbenici rizika* jesu varijable koje, same po sebi ili u kombinaciji, mogu povećati ili umanjiti rizik od pranja novca i financiranja terorizma koji predstavlja određeni pojedinačni poslovni odnos ili povremena transakcija

19. *rizik od pranja novca i financiranja terorizma* je učinak i vjerojatnost pojave pranja novca i financiranja terorizma. Rizik se odnosi na razinu rizika koja postoji prije primjene mjera ublažavanja rizika te se ne odnosi na rezidualni rizik, odnosno na razinu rizika koja ostaje nakon primjene mjera za ublažavanje rizika

20. *pristup utemeljen na procjeni rizika* je pristup u kojemu nadležna tijela i obveznici utvrđuju, procjenjuju i razumiju rizike od pranja novca i financiranja terorizma kojima su izloženi obveznici te poduzimaju mjere za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma koje su proporcionalne tim rizicima

21. *izvor sredstava* je podrijetlo sredstava uključenih u poslovni odnos ili povremenu transakciju. Uključuje i aktivnost kojom su stvorena sredstva koja se upotrebljavaju u poslovnom odnosu, primjerice osobni dohodak odnosno zaradu stranke, te sredstvo kojim je izvršen prijenos sredstava stranke

22. *izvor imovine* je podrijetlo ukupne imovine stranke, primjerice nasljedstvo ili štednja

23. *povremena transakcija* jest transakcija koja se ne obavlja u okviru uspostavljenoga poslovnog odnosa

24. *države povezane s višim rizikom od pranja novca i financiranja terorizma* jesu države koje, na temelju procjene čimbenika rizika iz Glave II. ovog Pravilnika, predstavljaju viši rizik od pranja novca i financiranja terorizma. Pojam uključuje, ali nije ograničen na, visokorizične treće države za koje su identificirani strateški nedostatci u njihovim sustavima sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma iz članka 49. stavka 5. Zakona

25. *predikatno kazneno djelo* je kazneno djelo definirano odredbom članka 4. točke 33. Zakona

26. *nadležna tijela* jesu tijela nadležna za osiguravanje usklađenosti društava sa zahtjevima Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 141, 5. 6. 2015.) te Direktive (EU) 2018/843 je Direktiva (EU) 2018/843 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU (Tekst značajan za EGP) (SL L 156, 19. 6. 2018.), kako su preneseni u nacionalno zakonodavstvo.

(2) Pojmovi: »fiktivna banka«, »financijska institucija«, »kreditna institucija«, »grupa«, »više rukovodstvo«, imaju značenje kako je uređeno Zakonom.

GLAVA II.
PROCJENA I UPRAVLJANJE RIZIKOM OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Članak 4.

Obveznik je dužan u procjenu rizika i upravljanje rizikom od pranja novca i financiranja terorizma koji je povezan s poslovnim odnosom i povremenom transakcijom uključiti:

1. procjenu cjelokupnog rizika poslovanja iz članka 12. Zakona s obzirom na proizvode i usluge koje nudi, vrstu i profil stranaka, broj i vrijednost transakcija i kanale dostave kojima nudi usluge strankama

2. dubinsku analizu stranke, uključujući i početnu dubinsku analizu izrađenu prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije, čiju razinu i vrstu određuje na temelju nalaza i procjene cjelokupnog poslovanja

3. cjelovito razmatranje i pregled rizika povezanog s određenim poslovnim odnosom i povremenom transakcijom, uključujući i dodatne mjere dubinske analize stranke i cjelokupne informacije kako bi se utvrdili i identificirali svi relevantni čimbenici rizika

4. praćenje poslovnog odnosa i povremenih transakcija te redovito ažuriranje i revidiranje početnih procjena rizika.

Dubinska analiza stranke

Članak 5.

(1) Prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije obveznik je dužan primijeniti mjere početne dubinske analize stranke iz članka 15. stavka 1. točaka 1., 2. i 3. Zakona.

(2) Obveznik je dužan prilagoditi opseg početnih mjera dubinske analize stranke na temelju procjene rizika.

(3) Kada je rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom nizak, obveznik može primijeniti mjere pojednostavljene dubinske analize stranke u skladu s člankom 43. Zakona, osim ako nije drukčije propisano.

(4) Kada je rizik povezan s poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom visok, obveznik je dužan primijeniti mjere pojačane dubinske analize stranke u skladu s člankom 44. Zakona.

Cjeloviti pregled rizika poslovnog odnosa ili povremene transakcije

Članak 6.

(1) Obveznik je dužan prikupiti dovoljno informacija kako bi osigurao identifikaciju svih relevantnih čimbenika rizika, uključujući primjenom dodatnih mjera dubinske analize stranke, ako je potrebno.

(2) Čimbenike rizika obveznik je dužan procijeniti i stvoriti cjeloviti pregled rizika povezanog s pojedinačnim poslovnim odnosom ili povremenom transakcijom.

Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Članak 7.

Procjena rizika od pranja novaca i financiranja terorizma sastoji se od:

1. identifikacije rizika od pranja novca i financiranja terorizma

2. procjene čimbenika rizika od pranja novca i financiranja terorizma.

Identifikacija rizika od pranja novca i financiranja terorizma

Članak 8.

(1) Obveznik je dužan utvrditi rizik od pranja novca i financiranja terorizma kojem je izložen ili bi bio izložen zbog uspostave pojedinačnoga poslovnog odnosa ili izvršenja povremene transakcije.

(2) Obveznik je dužan pri identifikaciji rizika od pranja novca i financiranja terorizma voditi se sljedećim čimbenicima rizika:

1. čimbenicima rizika stranke
2. čimbenicima rizika država i geografskih područja
3. čimbenicima rizika proizvoda, usluga i transakcija
4. čimbenicima rizika kanala dostave.

Izvori informacija

Članak 9.

(1) Obveznik je dužan, kada je to moguće, informacije o čimbenicima rizika od pranja novca i financiranja terorizma prikupiti iz različitih izvora, bilo da im pristupa pojedinačno ili kroz komercijalno dostupne mehanizme ili baze podataka u kojima su objedinjene informacije iz nekoliko izvora.

(2) Obveznik je dužan odrediti vrstu i broj izvora informacija i podataka o čimbenicima rizika u skladu s procjenom rizika.

(3) Obveznik je dužan uzeti u obzir sljedeće izvore informacija:

1. nadnacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma Europske komisije
2. nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma
3. strateške objave i upozorenja državnih tijela te obrazloženja koja se daju uz relevantne propise
4. smjernice, okružnice i informacije nadležnih tijela te obrazloženja odluka o izrečenim kaznama
5. izvještaje o prijetnjama, upozorenja i tipologije te ostale informacije Ureda i tijela kaznenog progona
6. informacije dobivene u sklopu početne dubinske analize stranke.

(4) Obveznik može uzeti u obzir i druge relevantne izvore informacija poput:

1. vlastitih saznanja i stručnog iskustva
2. informacija udruženja obveznika o tipologijama i informacijama o rizicima u nastajanju
3. informacija organizacija civilnog društva o indeksima percepcije korupcije i druge izvještaje o državama
4. informacija međunarodnih tijela zaduženih za određivanje standarda o izvještajima o međusobnoj procjeni ili neobvezujućim crnim listama
5. informacija iz vjerodostojnih i pouzdanih javnih izvora i medija
6. informacija iz vjerodostojnih i pouzdanih komercijalnih organizacija, kao što su izvještaji o rizicima
7. informacija statističkih organizacija i akademske zajednice.

Čimbenici rizika

Članak 10.

(1) Obveznik je dužan internim politikama propisati čimbenike rizika koje će koristiti te ih dosljedno primjenjivati. Prilikom definiranja čimbenika rizika obveznik je dužan razmotriti najmanje čimbenike rizika iz ovog Pravilnika i Zakona.

(2) Prilikom procjene rizika pojedinačnog poslovnog odnosa ili povremene transakcije obveznik nije dužan identificirati sve čimbenike rizika propisane ovim Pravilnikom, već one koji su relevantni za pojedini poslovni odnos ili povremenu transakciju.

(3) Obveznik je dužan usvojiti cjeloviti pristup riziku koji je povezan s okolnostima pojedinog poslovnog odnosa ili povremene transakcije te uzeti u obzir da postojanje izoliranih čimbenika rizika nužno ne povisuje niti snižava kategoriju rizika, osim u slučaju iz članka 44. Zakona.

Čimbenici rizika stranke

Članak 11.

(1) Obveznik je dužan prilikom identifikacije rizika povezanog sa strankom i stvarnim vlasnikom stranke razmotriti rizike povezane s njihovim poslovanjem ili profesionalnom djelatnošću, ugledom te prirodom i ponašanjem.

(2) Čimbenici rizika povezani s poslovanjem ili profesionalnom djelatnošću stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je obveznik dužan razmotriti jesu sljedeći:

1. je li stranka ili stvarni vlasnik stranke povezan sa sektorima koji su izloženi višem riziku korupcije, primjerice: građevinskim sektorom, farmaceutskim sektorom, sektorom zdravstvene zaštite, trgovinom oružjem i obranom, industrijom vađenja minerala ili sektorom javne nabave

2. je li stranka ili stvarni vlasnik stranke povezan sa sektorima koji su izloženi višem riziku od pranja novca i financiranja terorizma, primjerice: poslovi prijenosa novčanih sredstava, kockarnice i trgovci plemenitim metalima

3. je li stranka ili stvarni vlasnik stranke povezan sa sektorima koji uključuju značajne iznose gotovine

4. u slučaju kada je stranka pravna osoba ili subjekt iz članka 26. stavak 1. Zakona, koja je svrha njihova osnivanja, kao i koja je priroda njihova poslovanja

5. je li stranka ili stvarni vlasnik stranke politički izložena osoba ili postoje druge relevantne veze s politički izloženom osobom

6. je li stranka ili stvarni vlasnik stranke na drugoj istaknutoj javnoj funkciji ili se radi o osobi koja bi mogla zlouporabiti svoj položaj za stjecanje vlastite koristi, primjerice članovi istaknutih sportskih tijela s ovlastima za odlučivanje ili pojedinci koji mogu utjecati na izvršnu vlast ili druge donositelje odluka

7. je li stranka pravna osoba za koju vrijede zahtjevi u pogledu objave podataka kojima se osigurava da pouzdane informacije o stvarnom vlasniku stranke budu javno dostupne, primjerice dionička društva čije su dionice uvrštene na burzu

8. je li stranka kreditna ili financijska institucija koja djeluje za vlastiti račun u državi s učinkovitim sustavom sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i koja je nadzirana u pogledu ispunjenja obveza sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

9. je li stranka kreditna ili financijska institucija prema kojoj su proteklih godina primijenjene sankcije ili druge mjere od strane nadležnog tijela zbog propusta u ispunjenju obveza sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma ili drugih relevantnih propusta u poslovanju

10. je li stranka tijelo javne uprave ili trgovačko društvo iz države s niskom razinom korupcije

11. odgovaraju li informacije o stranci ili stvarnom vlasniku stranke saznanjima obveznika o njihovoj prijašnjoj, postojećoj ili planiranoj poslovnoj aktivnosti, prihodu poslovanja, izvoru sredstava i imovine stranke ili stvarnog vlasnika.

(3) Čimbenici rizika povezani s ugledom stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je obveznik dužan razmotriti jesu sljedeći:

1. postoje li nepovoljni izvještaji pouzdanih i vjerodostojnih medija ili drugih izvora informacija o stranci ili stvarnom vlasniku stranke, primjerice navodi o kaznenim djelima ili povezanosti s terorizmom ili financiranjem terorizma (pritom nije neophodno da je za te protupravne radnje donesena pravomoćna presuda)

2. je li, zbog upravnih ili kaznenih postupaka ili navoda o terorističkoj aktivnosti ili financiranju terorizma, imovina stranke, stvarnog vlasnika stranke ili bilo koje osobe za koju se zna da je s njima usko povezana, bila zamrznuta ili obveznik ima osnove za sumnju da je bila zamrznuta

3. ima li obveznik saznanja da su stranka ili stvarni vlasnik stranke bili prijavljeni Uredu zbog sumnjivih transakcija

4. ima li obveznik druge nepovoljne informacije o integritetu stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je prikupio tijekom trajanja poslovnog odnosa.

(4) Obveznik mora uzeti u obzir da neki od čimbenika rizika povezani s ugledom, prirodom i ponašanjem stranke ili stvarnog vlasnika stranke neće biti vidljivi kod uspostave poslovnog odnosa, odnosno mogu se pojaviti nakon što je poslovni odnos već uspostavljen.

(5) Čimbenici rizika povezani s prirodom i ponašanjem stranke ili stvarnog vlasnika stranke koje je obveznik dužan razmotriti jesu sljedeći:

1. ima li stranka opravdani razlog zbog kojeg ne može pružiti čvrsti dokaz o svom identitetu, primjerice jer se radi o osobi koja traži međunarodnu zaštitu

2. postoji li sumnja u vjerodostojnost ili istinitost identiteta stranke ili stvarnog vlasnika stranke

3. postoji li sumnja da stranka nastoji izbjeći uspostavljanje poslovnog odnosa, primjerice stranka namjerava izvršiti jednu transakciju ili više jednokratnih transakcija iako bi uspostavljanje poslovnog odnosa bilo ekonomski opravdanije

4. je li struktura vlasništva i kontrole stranke složena ili netransparentna i postoji li za to očito poslovno ili pravno opravdanje

5. izdaje li stranka dionice koje glase na donositelja ili ima nominalne dioničare

6. je li stranka pravna osoba ili pravno uređenje koje bi se moglo iskoristiti kao sredstvo za čuvanje imovine

7. postoji li opravdani razlog zbog kojeg je došlo do promjene u strukturi vlasništva i kontrole stranke

8. traži li stranka provedbu transakcija koje su složene, neuobičajeno ili neočekivano velike ili imaju neobičan ili neočekivan tijek bez očite ekonomske ili vidljive pravne svrhe ili poslovnog opravdanja

9. postoji li razlog za sumnju da stranka nastoji izbjeći prag iz članka 16. stavka 1. točke 2., članka 16. stavka 2. ili članka 61. stavka 1. Zakona